

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa N. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Administracji Skarbowej we Wrocławiu
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 grudnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 26 maja 2021 r., sygn. akt I ACa 1154/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii
Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 12500
(dwanaście tysięcy pięćset) zł tytułem zwrotu kosztów
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 26 maja 2021 r. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł się na przyczynach kasacyjnych z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Powołał się na wystąpienie istotnego zagadnienia

prawnego sprowadzającego się do wyjaśnienia „czy - m.in. na gruncie art. 417 § 1 k.c. - bezprawność zachowania podmiotu cywilnego stanowi fakt, a więc zjawisko podlegające dowodzeniu przez strony zgodnie z ciężarami określonymi w art. 6 k.c., czy też bezprawność zachowania podmiotu cywilnego stanowi ocenę prawną, a więc zjawisko jedynie wyjaśniane wyłącznie przez podmiot orzekający?”. Powołał się również na nieważność postępowania w wyniku niewłaściwego oznaczenia *stationes fisci* Skarbu Państwa (art. 379 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Instytucja tzw. przedsądu służy selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października

2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że sformułowane przez skarżącego zagadnienie tych wymogów nie spełnia. Przedstawione zagadnienie prawne stanowi polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa. Skarżący dąży bowiem nie do uzyskania abstrakcyjnej odpowiedzi dotyczącej wykładni określonych przepisów, ale ich oceny (kwalifikacji) w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Skarżący nie wykazał, aby w zakresie przedstawionego zagadnienia istniały w orzecznictwie wątpliwości ani możliwe do przyjęcia rozbieżne interpretacje prawne, wykraczające poza zwykłe wątpliwości interpretacyjne, które powstają w procesie decyzyjnym.

Ubocznie wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, iż konieczną przesłanką do powstania odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 417 § 1 k.c. jest bezprawność zachowania organu władzy publicznej, która winna być udowodniona przez powoda zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.), a art. 417 § 1 k.c. nie statuuje domniemania bezprawności (zob. wyrok SN z 31 marca 2016 r., IV CSK 343/15). Obowiązkiem procesowym powoda jest w tym przypadku przedstawienie twierdzeń o faktach oraz zaoferowanie dowodów prowadzących do wykazania, że działanie lub zaniechanie organu wykonującego władzę publiczną było niezgodne z prawem (bezprawne). Sąd drugiej instancji obszernie i przekonująco wyjaśnił, dlaczego przekroczenie terminu na załatwienie sprawy w trybie administracyjnym było usprawiedliwione podanymi okolicznościami, co wiązało się z niewykazaniem przez skarżącego bezprawności zachowania pozwanego. Uwzględnić także należy, że z uzasadnienia powołanej przyczyny kasacyjnej wynika, iż skarżący kwestionuje ocenę Sądu Apelacyjnego co do zastosowania art. 6 k.c. i uznanie, że na powodzie spoczywał obowiązek wykazania bezprawnego działania lub zaniechania pozwanego przy wykonywaniu władzy publicznej. Formułując natomiast zarzuty kasacyjnej nie zwrócił uwagi na wadliwie zastosowanie lub błędną wykładnię tego przepisu. Przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi jednak mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy. Przyjęcie skargi

do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Rozważanie problemów abstrakcyjnych, oderwanych od konkretnej sprawy, nie zmierzałoby natomiast do drugiego z tych celów, czyli do ochrony interesów stron postępowania (postanowienie SN z 13 grudnia 2021 r., I CSK 163/21). Udzielona przez Sąd Najwyższy odpowiedź nie miałaby zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy nie stwierdza również nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji, a powołany przez skarżącego problem dotyczący *statio fisci* Skarbu Państwa, należy rozpatrywać na płaszczyźnie jego reprezentacji (zob. postanowienie SN z 8 stycznia 2003 r., II CK 90/02). Stroną postępowania jest w każdym wypadku Skarb Państwa jako jednolity podmiot, a sąd powinien czuwać z urzędu nad tym, by Skarb Państwa w postępowaniu sądowym reprezentowany był w sposób prawidłowy (zob. wyrok SN z 22 lutego 2001 r., III CKN 295/00). Nawet jednak prowadzenie postępowania z udziałem niewłaściwie oznaczonej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, w tym pominięcie części jednostek organizacyjnych, z których działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, nie prowadzi do nieważności postępowania z przyczyn wymienionych w art. 379 pkt 2 i 5 k.p.c., a stanowi uchybienie procesowe, które może mieć wpływ na wynik sprawy (zob. postanowienia SN z 6 czerwca 2019 r., II CSK 622/18, i z 21 maja 2020 r., I CZ 4/20). Uchybienie to nie będzie jednak miało wpływu na treść rozstrzygnięcia, gdy czynności zastępstwa procesowego za pozwanego Skarb Państwa wykonywała Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej (art. 67 § 2 k.p.c.), której doręczono odpis pozwu jako ustawowemu zastępcy procesowego Skarbu Państwa. Materialnoprawna konstrukcja jednolitości Skarbu Państwa jako osoby prawnej wywołuje w sferze przepisów proceduralnych ten skutek, że określenie jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa (*statio fisci*) nie wpływa na oznaczenie strony postępowania, którą zawsze pozostaje Skarb Państwa (zob. wyroki SN z 13 kwietnia 1983 r., IV CR 66/83, OSNCP z 1984, nr 1, poz. 5, i z 11 maja 1999 r., I CKN 1148/97, OSNC z 1999, nr 12, poz. 205). W konsekwencji kwestia oznaczenia w wyroku poprawnej nazwy *statio fisci*, prawidłowo reprezentowanej w postępowaniu, nie może prowadzić do wniosku o nieważność postępowania. Ubocznie zwrócić uwagę należy również,

że jednostką organizacyjną, której dotyczy postępowanie jest Izba Administracji Skarbowej we Wrocławiu, organem tej jednostki jest Dyrektor Izby, a czynności procesowe wykonuje Prokuratoria.

W sytuacji, gdy prawidłowo oznaczona strona - Skarb Państwa - wadliwie określa podmiot, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, usunięcie takiego braku w zakresie prawidłowego określenia strony nie powinno nastąpić w trybie wezwania do wzięcia udziału w sprawie (art. 194 § 3 k.p.c.), lecz na płaszczyźnie właściwej reprezentacji (art. 67 § 2 k.p.c.). Przepisy o podmiotowym przekształceniu procesu cywilnego odnoszą się do różnych osób, a nie do różnych *stationes fisci* tej samej osoby prawnej.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c., art. 32 ust. 3 zdanie 1 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 2100) oraz § 2 pkt 9 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).

[as]

I.n